

## NÁVRH VYBAVENÍ ODBORNÉ UČEBNY PRO PŘEDMĚT ANGLICKÝ JAZYK

### DESIGN OF TECHNICAL CLASSROOM EQUIPMENT FOR THE ENGLISH LANGUAGE

MARKÉTA FAJRAJZLOVÁ

#### **Resumé**

*Článek se zabývá otázkou jak ideálně vybavit jazykovou laboratoř moderními technologiemi a didaktickými pomůckami takovým způsobem, aby se výuka anglického jazyka co nejvíce zefektivnila jak z pohledu učitele, tak z pohledu žáka.*

*Článek uvádí výsledky výzkumu, které doslova dokazují důležitost, ba někdy nutnost použití moderních prostředků při výuce cizího jazyka.*

*Autorka se jednoznačně přiklání k pravidelnému používání těchto moderních nástrojů, které výuku nejen ulehčují, ale především motivují žáka a učitele ke společné práci. Proto je absence moderní technologie při výuce cizích jazyků v současné době téměř nemožná.*

#### **Abstract**

*The article deals with the issue how to equip an ideal language laboratory with modern technologies and teaching aids so that teaching of the English language would become more effective from the teacher's point of view as well as from the pupil's point of view.*

*The article presents the results of the research, which literally prove the importance and even necessity of using modern equipment when teaching English.*

*The author has no doubts about the regular usage of the modern equipment and according to her, not only does it really make the teaching easier, but it also motivates pupils and teachers to cooperate at the same time. Therefore, the absence of modern technologies when teaching foreign languages is almost impossible.*

## ÚVOD

Cílem autorky tohoto příspěvku je podpořit nové technologie a didaktické prostředky ve výuce cizích jazyků na středních školách. Součástí článku je samotný výzkum, který jasně dosvědčuje, že dnešní generace vyžaduje změnu v přístupu při výuce cizích jazyků na českých školách.

V neposlední řadě je tento článek obohacen dotazníkem a návrhem na ideální učebnu ve 3D provedení.

### **Výzkumná část**

Na základě dotazníku, který se skládá z 10 otázek, chce autorka výzkumu zjistit, jak současní učitelé anglického jazyka a jejich žáci na střední škole vnímají a hodnotí zavádění nových informačních a komunikačních technologií do vyučovacího procesu. Co postrádají, nebo co naopak ocení v jazykových učebnách, nebo jak využívají tyto technologie a moderní pomůcky při výuce. Otázky jsou pokládány tak, aby respondenti dostali možnost odpovědět jasně a otevřeně. U některých otázek je potřeba odpovědět slovně, některé otázky nabízejí možnosti, ze kterých dotazovaný vybere a zaškrtně variantu, vyhovuje nebo nevyhovuje. I u těchto typů otázek účastník výzkumu dostává možnost slovně se vyjádřit. V neposlední řadě má každý učitel a žák možnost navrhnout „ideální“ jazykovou učebnu. Pro tuto otázku tážající

vytvořil půdorys učebny, kde zakreslil pouze okna a dveře. Tento prostý nákres měl jednoduše podpořit představivost a nápady respondentů při tvorbě dané učebny.

Výzkum byl proveden na střední škole a ankety se zúčastnilo 77 žáků a 7 učitelů anglického jazyka. (4 různé obory – humanitní třída, knihovníci, sociální péče a tělocvikáři)

### **Výzkumné otázky a reakce respondentů**

*Jak byste ohodnotili zavádění nových informačních a komunikačních technologií do běžné výuky? (Ohodnoťte jako ve škole 1-5)*

Většina respondentů tuto otázku ohodnotila známkou 3 nebo známkou 1. Méně, ale přesto často byla uvedena známka 2, hodnocení známkou 4 se objevilo sporadicky, jen jeden respondent hodnotil známkou 5. Menší část respondentů nehodnotila vůbec. Z toho vyplývá, že většina respondentů reaguje na zavádění nových technologií do výuky spíše pozitivně.

*Učitelé* tuto otázku hodnotili pouze známkou 2 a 3, tedy více méně kladně stejně jako jejich žáci.

*Jak byste ohodnotil (a) prostředí vašich učeben z technického hlediska?*

Co se týče *akustiky* ve třídách, 87 % respondentů je s akustikou v učebnách spokojeno, jen 13% (10 žáků) uvedlo, že v některých učebnách v zadních lavicích neslyší zřetelně a jasně výklad učitele.

Daleko více reakcí bylo na volbu *počítač a reproduktory*. Až 70 % respondentů se domnívá, že jsou počítače v mnoha případech zastaralé, pomalé a často nefungují. Kromě toho, počítače v učebnách chybí, a tudíž není možné je při výuce využívat. Třebaže jsou podle průzkumu reproduktory malé, zastaralé, slabé a často nefungují, přesto je spokojeno až 55 % respondentů.

*Osvětlení* je celkově hodnoceno velmi pozitivně. Na svou práci žáci při výuce vidí dobře až 95% respondentů. Jen 4 žáci uvedli, že záleží na učebně, ve které výuka probíhá. Je třeba podotknout, že se řada respondentů slovně nevyjádřila. Pouze si vybrali ze dvou možností, vyhovuje či nevyhovuje. Kolonku proč, k hodnocení nevyužili.

*Z pohledu učitelů:* větší část je po stránce akustiky spokojena - až 57 %, jen hluk z rušné ulice a velikost třídy mohou kvalitu akustiky zhoršovat. V případě počítačů se učitelé shodují se svými žáky na tom, že jsou zastaralé, pomalé, nefungují nebo úplně chybí - až 86 %. Rovněž chybí reproduktory, nebo nefungují 71 %. S osvětlením je spokojeno 100 % respondentů.

*Jak na vás působí prostředí vašich učeben?*

Obecně lze říci, že dotazovaní opět využili kolonek, vyhovuje či nevyhovuje, bez toho aniž by napsali proč. Ti, kteří uvedli důvody u jednotlivých bodů, nejčastěji reagovali následovně.

Co se *hluku* týče, až 35 % (27 žáků) uvedlo, že záleží na tom, v jaké části budovy se třída nachází. Pokud je třída umístěna do ulice Klatovská (rušná ulice), pak se jedná o velký hluk, kdy není vhodné otevřít okna. Hluk na žáka může působit negativně i z chodby a z vedlejších tříd.

*Teplota* je v učebnách podle výzkumu velmi rozdílná. Žáci zažívají velké teplotní extrémy. Více než 50 % (40 žáků) není s teplotou ve třídách spokojeno.

Naopak, co se *světla* týče, 94 % respondentů reaguje nadměrně pozitivně, je ho dostatek. V učebnách je hodně oken, jak zmiňuje (1 žák).

Bohužel, podle výpovědí respondentů, doslova pokulhává *dekorativní* stránka. Až 38 % respondentů se domnívá, že ve třídách chybí více dekorativních prvků, jako jsou například plakáty, obrázky nebo zeleň. Podle nich tato stránka zaostává. Buď je dekorativních prvků málo, nebo v učebnách nejsou vůbec. Chybí barvy, převládá šed'. Na druhou stranu, více než polovina respondentů je s dekorací spokojená a jen zanedbatelná část respondentů dekoraci neřeší.

*Ergonomie* (sezení) a *rozmístění nábytku* v učebnách – podle výzkumu jsou obě položky celkem vyhovující. Přesto se opakovaly stejné reakce na kvalitu židlí. Podle respondentů jsou židle často tvrdé, a tedy nepohodlné, obzvláště pokud se na nich sedí sedm vyučovacích hodin. Objevilo se několik respondentů, kteří zareagovali překvapivě obráceně, když uvedli, že židle jsou měkké nebo pohodlné (4 žáci). Přesto je většina dotazovaných až 74 % respondentů v této otázce spíše spokojená.

Žáci preferují rozmístění lavic ve tvaru U, protože je dobře vidět na učitele a na ostatní žáky. Objevily se připomínky jak k rozmístění, tak i k množství nábytku. Podle některých respondentů, nábytek v učebnách chybí nebo je mezi lavicemi a v uličkách málo místa, 12 % (9 žáků). Zbýlých 88 % respondentů je spokojeno.

*Z pohledu učitelů:* kromě 1 učitele, který hluk nepovažuje za problém, se zbylých 6 učitelů shoduje na tom, že je obtěžuje hluk z hlavní ulice Klatovská. Stejně jako žáci, tak i většina učitelů zažívá velké teplotní rozdíly především v zimním období. Kolonka světlo je v absolutním pořádku, 100 % respondentů nemá připomínky. 57 % respondentů je s dekorací spokojeno, zbytek si myslí, že dekorace chybí. Ergonomie (sezení) a rozmístění nábytku jsou více či méně v pořádku, přesto se objevují připomínky, že jsou židle staré a tvrdé, a učebny jsou příliš malé na velký počet žáků.

*Co konkrétně postrádáte v jazykových učebnách? Vyjádřete slovy.*

Zhruba 20 % respondentů se shoduje na tom, že celková výzdoba v učebnách je nedostatečná a nudná. Postrádají teplejší barvy a květiny. Až 57 % respondentů se domnívá, že v učebnách chybí dataprojektory, počítače, tablety a jiné moderní pomůcky (vybavení v učebnách se často výrazně liší).

Jen menší část respondentů uvedla, že by uvítali sluchátka, připojení na wifi a slovníky. Jen jeden žák postrádá křídly, jeden žák by uvítal větší úložný prostor v lavicích a jeden žák by lépe zatěsnil okna. 14 respondentů (18 %) nepostrádá nic, nebo na otázku nereagují, skoro 10 % (7 žáků).

*Z pohledu učitelů:* opět se objevují stejné nebo podobné nedostatky stejně jako u žáků. Podle respondentů, chybí moderní technika jako počítače 86 %, (nebo nefungují), reproduktory 29 %, dataprojektory 14 %, tablety a připojení na wifi 43 %. Kromě toho v mnoha případech chybí v učebnách slovníky 43 % a jeden učitel by uvítal, kdyby CD přehrávače byly ve třídách na pevno, aby je nemusel stále přenášet. Jeden respondent považuje tabule za staré, jeden by ocenil vhodnou dekoraci a jeden má dojem, že jsou třídy příliš malé.

*Co naopak oceníte v jazykových učebnách?*

Je třeba podotknout, že 5 žáků odpovědělo, že jim nechybí nic a 15 žáků vůbec neodpovědělo, tedy skoro 20 %. Dokonce jeden účastník výzkumu oceňuje v učebnách úplně všechno, ale nekonkretizuje.

27 % (21 žáků) ocenilo přítomnost dataprojektorů, počítačů, CD přehrávačů a další moderní techniku. Skoro 10 % respondentů ocenilo nástěnky s anglickou tematikou a jiné dekorativní prvky. Jen jeden žák ocenil učebnice při výuce, ideální počet dětí ve třídě (1 žák), velikost učeben (1 žák).

Je zajímavé, kolik studentů oceňuje a zdůrazňuje uspořádání lavic ve tvaru U. Podle svých výpovědí dobře vidí jak na učitele, tak na své spolužáky. Stejně jako je pro ně důležité uspořádání lavic, tak oceňují pohodlné židle, obě položky tvoří celkem 37 % (27 žáků). Jen jeden respondent ocenil teplo, jeden je spokojen s osvětlením a pro jednoho žáka hraje důležitou roli akustika.

*Z pohledu učitelů:* 71 % respondentů ocenilo rozmístění lavic a nábytku. Pro jednoho respondenta je výhodou možnost dekorace učebny dle vlastních potřeb a jednomu vyhovují třídy bez stupínku. Jeden se nevyjádřil.

*Jak efektivně používáte při výuce tyto technologie a pomůcky? (Ohodnoťte jako ve škole)*

V tomto případě je třeba říci, že se reakce respondentů liší. Žáci odpovídají velmi rozdílně, není proto jednoduché říci, jaké technologie a pomůcky při výuce používají nejvíce, méně nebo nejméně. Přesto se autor může přiklonit k častějším reakcím žáků, kteří uvedli, že při výuce používají nejčastěji CD přehrávač (nejčastější známky 1 a 2), pak počítač, kde se objevily všechny známky s dominancí čísel 2 a 3, avšak je překvapivé, že v jedné třídě doslova dominovaly čísla 4 a 5. Dále dataprojektor a také mobilní telefon. Nejméně používaným přístrojem je video přehrávač, u něhož doslova převažují známky 4 a 5, jen asi v pěti případech byla uvedena známka 1.

*Z pohledu učitelů:* výsledky jasně dokazují, že nejčastější pomůckou učitelů při výuce jazyka jsou CD přehrávače až 86 % respondentů. Poměrně často učitelé ke své práci používají dataprojektor a počítač. Video přehrávač používá 71 % respondentů, avšak 57 % respondentů uvádí, že mobilní telefon při výuce téměř nepoužívají.

*Jakým způsobem získáváte informace potřebné pro výuku v prostorách školy? (PC, Internet, Wifi, Knihovna, Učebnice, Slovník, ostatní).*

I v této otázce žáci zareagovali velmi odlišně. Přesto nejvíce informací získávají z učebnic 97 % (75 žáků), ze slovníku 68 % (52 žáků), na internetu 53 % (41 žáků) a také pomocí počítače 31 % (24 žáků). Nejméně žáků navštěvuje knihovnu (17 žáků) a wifi používá jen 20 respondentů. Připojení na wifi je možné pouze v knihovně. Co se kolonky *ostatní* týče, pokud někdo zareagoval, pak uvedl mobilní telefon a mobilní data (celkem 8 žáků). Jen 1 respondent do kolonky *ostatní* napsal učitel, spolužáci (2 žáci) a vlastní poznámky (1 žák).

*Z pohledu učitelů:* pokud je v učebně počítač, pak ho všichni respondenti při výuce používají společně s internetem. I oni získávají informace z učebnic a ze slovníku 86 %, méně učitelů využívá knihovnu jen 57 %, dva učitelé získávají informace pomocí dat v mobilu a jen jeden jediný respondent používá wifi.

*Je pro Vás moderní technologie motivačním prvkem? Proč? Uveďte vlastní názor.*

Třebaže se nejméně 20 % žáků vůbec nevyjádřilo nebo zareagovalo stručně jedním slovem ano či ne, nebo spíše ano či spíše ne, zbylá část respondentů, což je 80 %, jednoznačně považuje moderní technologii za nezbytnou součást výuky. Podle nich je výuka zábavnější, živější, pestřejší, efektivnější a snadnější. Oceňují rychlé vyhledávání informací a podle některých respondentů, moderní pomůcky podporují u žáků představitivost a lépe si zapamatují informace. Kromě toho otevírají nové možnosti (1 žák) a žáci tak mají větší možnost zapojit se do výuky (1 žák). Jen jeden respondent oceňuje kombinaci výkladu učitele s použitím dataprojektoru. Někteří respondenti přímo uvádějí příklady, kdy je moderní technologie pozitivně stimuluje – tvorba prezentací, anglické filmy nebo seriály s titulky, poslech anglických písniček, práce s autentickými texty atd.

*Z pohledu učitelů:* jednoznačná reakce ano. 100 % respondentů nezpochybňuje fakt, že přítomnost moderních technologií při výuce anglického jazyka motivuje jak učitele, tak žáka. Zde jsou jednotlivé reakce: ano, pokud fungují, nové informace, možnost využít hotové výukové materiály, jsou součástí doby, usnadňují práci, motivují jak žáka, tak učitele, nezbytné například při výkladu reálií anglicky mluvících zemí.

*Jaké další moderní technologie, které nebyly uvedeny v dotazníku, by se podle Vás měly stát součástí vyučovacího procesu? Proč? Uveďte příklady.*

Třebaže 18 žáků na otázku neodpovědělo, zhruba podobný počet žáků odpověděl stručně jako například: žádné, nic, vše již bylo uvedeno, nebo nevím. Zbylá polovina respondentů by ve vyučovacím procesu uvítala přítomnost tabletů, jelikož jsou malé, přenosné, praktické a jsou schopné nahradit učebnici a sešit. Jen jeden jediný žák na tablety zareagoval záporně, protože se špatně ovládají a byla by to škoda peněz. Hned za tabletem by žáci při výuce uvítali notebook a poté mobil s wifi připojením. Jen několik žáků by ocenilo počítač a sluchátka. Pouze 3 žáci postrádají interaktivní tabuli, 2 žáci iPod, 2 žáci internet a 2 žáci diktafon. Co je opravdu zajímavé, že by si 1 žák dokázal představit ve výuce přítomnost X – BOXU a jeden jiný žák by uvítal automat na jídlo, protože má často hlad.

*Z pohledu učitelů,* 43 % respondentů na otázku neodpovědělo. Připojení k wifi v celé budově by uvítalo 43 % respondentů a to samé procento respondentů by rádo při výuce uvítalo interaktivní tabuli. Skoro 30 % by do výuky zavedlo tablety.

*Navrhněte ideální učebnu.*

Třebaže celých 18 % žáků nenavrhlo žádnou učebnu, většina respondentů navrhla jazykové učebny velmi zajímavým způsobem. Až 48 % žáků by uvítalo třídy do tvaru písmene U, 18 % dotazovaných by preferovalo tradiční uspořádání lavic tzv. sálové, vhodné pro klasickou frontální výuku a zbylé procento by volilo tzv. modulové uspořádání lavic (lavice jsou seskupené do malých skupinek), vhodné pro skupinovou výuku nebo lavice uspořádané do tvaru položeného písmene E, do kruhu nebo půlkruhu, celkem 5 žáků, 2 žáci si oblíbili stupňovité řady do půlkruhu, jako můžeme vidět v učebnách na VŠ. Co se týče katedry učitele, počítače, tabule nebo dataprojektoru, vše bylo v návrhu na učebnu řádně zakresleno. Celkem 35 % zúčastněných neopomenulo zakreslit dekorativní prvky jako nástěnku, plakáty, mapy, obrázky, poháry a další dekorativní prvky. Zhruba 20 % respondentů do svých návrhů zakreslilo skříně na knížky a slovníky. Několik málo žáků (4) by uvítalo počítače nebo tablety na svých pracovních stolech, jeden žák zdůraznil dostatečný prostor mezi lavicemi a jeden jiný žák má dojem, že by třídy měly být větší. Jen 2 žáci do návrhu zakreslili topení. Samozřejmě se objevili i kouty na umyvadlo a koš (8 žáků). Velmi působivé jsou návrhy tzv. místa na odpočinek. Tam by žáci rozhodně měli velkou fantazii. Až 26 % žáků by toto místo vybavilo kobercem, gaučem, křesly, polštářky, wifi připojením. 2 %

z nich by v zadní části třídy umístila stolní fotbal a fotbalovou branku. Mizivé procento žáků si vzpomnělo na věšák, reproduktory a sluchátka, celkem 4 žáci.

*Z pohledu učitelů:* návrhy učitelů se podstatně liší, třebaže všichni zakreslili základní vybavení, jako jsou stoly s židlemi, katedra, tabule nebo dataprojektor. V čem se však jejich úhel pohledu liší, je rozmístění lavic a nábytku. Lavice do tvaru U by uvítalo 43 %. Modulové uspořádání lavic (lavice pro tři nebo pro čtyři žáky do kruhu nebo půlkruhu, spojené lavice do půlkruhu nebo lavice pouze u dvou stěn by ocenilo 57 % respondentů). Bez výzdoby, skříněk a zeleně by se neobešlo 57 % respondentů (4 učitelé). 2 respondenti zakreslili koš a 2 věšák.

## Dotazník

Vážení kolegové a studenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro závěrečnou práci na téma „Návrh vybavení odborné učebny pro předmět anglický jazyk“.

Odpovězte na tyto otázky a označte je následujícím způsobem ✓.

- 1) Jak byste ohodnotil (a) zavádění nových informačních a komunikačních technologií do běžné výuky? (Ohodnoťte jako ve škole 1-5)

- 2) Jak byste ohodnotil (a) prostředí vašich učeben z technického hlediska?

	Vyhovuje	Nevyhovuje	Proč?
Akustika	✓		
Počítače		✓	nejsou v každé učebně aj
Reproduktory	✓		
Osvětlení	✓		

- 3) Jak na Vás působí prostředí vašich učeben?

	Vyhovuje	Nevyhovuje	Proč?
Hluk		✓	
Teplota	✓		
Světlo	✓		
Dekorace	✓		
Ergonomie (sezení)	✓		
Rozmístění nábytku	✓		

- 4) Co konkrétně postrádáte v jazykových učebnách? Vyjádřete slovy.

dataprojektor, počítač

- 5) Co naopak oceníte v jazykových učebnách? Vyjádřete slovy.

prakticky položené nábytk (lavice)

- 6) Jak efektivně používáte při výuce tyto technologie a pomůcky? (Ohodnoťte jako ve škole)

	1	2	3	4	5
CD přehrávač		✓			
Dataprojektor				✓	
Mobilní telefon				✓	
Počítač				✓	
Video přehrávač					✓

- 7) Jakým způsobem získáváte informace potřebné pro výuku v prostorách školy?

PC  Internet  WiFi  Knihovna  Učebnice  Slovník

Ostatní .....

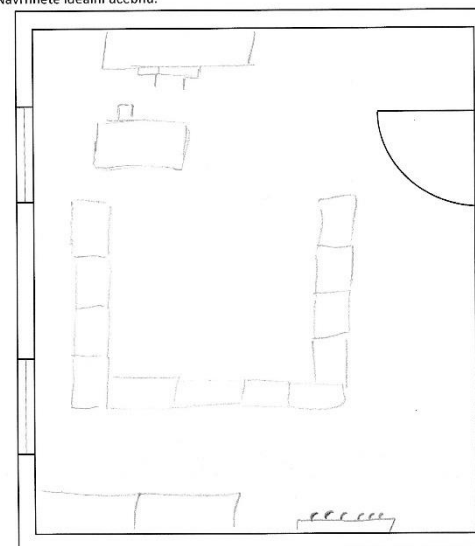
- 8) Je pro Vás moderní technologie motivačním prvkem? Proč? Uveďte vlastní názor.

ano, lépe si některé informace zapamatují

- 9) Jaké další moderní technologie, které nebyly uvedeny v dotazníku, by se podle Vás měly stát součástí vyučovacího procesu? Proč? Uveďte příklady.

např. tablety, kvůli vyhledávání informací v hodinách

- 10) Navrhněte ideální učebnu.



Děkuji Vám za strávený čas nad vyplňováním tohoto krátkého dotazníku.



Obr. 1: Návrh ideální učebny v 3D modelu



## ZÁVĚR

Hlavním cílem autorčiny studie bylo *vybavit odbornou učebnu pro anglický jazyk* efektivním a moderním způsobem na základě představ respondentů. Respondenti, kteří se zúčastnili výzkumu, odpověděli na deset otázek. V rámci tohoto výzkumu bylo prioritou navrhnout „ideální učebnu“.

Výzkumná část, které se zúčastnilo 77 respondentů a 7 učitelů anglického jazyka, přináší velmi zajímavé výsledky. Podle většiny respondentů je zavádění nových a moderních technologií spíše přínosné.

Je třeba podotknout, že se výpovědi respondentů mohou značně lišit podle toho, v jaké jazykové učebně výuka probíhá, a podle toho, jaké má respondent individuální potřeby a představy.

Autorka dochází k jednoznačnému závěru. Je přesvědčena o tom, že moderní technologie a zařízení jsou nedílnou součástí výuky anglického jazyka. Domnívá se, že by se nad touto specifickou otázkou měl zamyslet nejen každý učitel jazyků, ale i škola jako taková. Je třeba si uvědomit, že prostředí v učebnách je důležité nejen pro učitele, ale hlavně pro žáka. S touto otázkou souvisí motivace i zájem žáka o daný předmět.

## LITERATURA

### Zdroje obrázků pro návrh učebny

- *Obr.1: Autodesk Homestyler* [online]. Autodesk, 2015 [cit. 2016-01-30]. Dostupné z: <http://www.homestyler.com/>

### Kontaktní adresa

Mgr. Markéta Fajrajzlová, Střední průmyslová škola strojnická a Střední odborná škola profesora Švejcara, Plzeň Klatovská 109, 301 00 Plzeň, fajrajzlova@seznam.cz